

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščenec, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 29.

Sobota, 9. aprila 1932.

Leto VII.

Današnji zakonski predpisi o tisku.

V pouk sotrudnikom in čitateljem.

Vedno iznova opazamo, da mnogi naši sotrudniki in dopisniki še vedno ne poznajo tiskovnih predpisov, ki so sedaj v veljavi. Mnogi prijatelji nam tudi očitajo, da premalo pišemo o aktualnih dogodkih. Njim v informacijo in pouk ter nam v opravičbo naj služi ta članek, ki je tembolj potreben, ker se ne more nihče izgovarjati, da mu zakon ni znan in ker se mora vsakdo po zakonih ravnan in se jim pokoravati.

Že tiskovni zakon, ki ga je leta 1925 izdala stara narodna skupščina, je bil zelo strog. Vendar je marsikatero trdoto ublažila milejša praksa s tem, da tiskovna oblastva zakona niso uporabljala po strogi besedi. S 6. januarjem se je pa tiskovni zakon iz leta 1925 še poostil. Pred vsem glede konfiskacije listov. V zakonu iz 1. 1925 so namreč izrecno naštet vsi primeri, kdaj se sme list konfiscirati. Zakon od 6. januarja je pa na novo ustanovil še nekaj slučajev, ki dopuščajo konfiskacijo, in sicer: če tiskano besedilo vsebuje prestopke zoper državo po občem kazenskem zakonu ali pa katerikoli prestopke po zakonu o zaščiti države ali pa žalitev oblastvenih organov. Pač pa je po novem zakonu odpadel primer konfiskacije, če gre za žalitev narodne skupščine. To je razumljivo. S 6. januarjem je bila ravno ukinjena stara narodna skupščina, ki se je smatrala za vir vsega zla. Zato se pa ni smatralo več za potrebno, jo s konfiskacijo varovati pred žalitvami. Sedaj imamo sicer zopet narodno predstavništvo in narodno skupščino. Ker pa se v tem oziru tiskovni zakon ni izpopolnil, sedanja narodna skupščina po besedilu zakona ne uživa zaščite potom konfiskacije.

O konfiskacijah je po starem zakonu odločalo redno sodišče. Proti konfiskaciji je bila dopustna pritožba na apelacijsko sodišče. Sedaj zoper konfiskacijo ni nobene pritožbe. Nova je tudi določba, da sme notranji minister vsak list, ki je bil v enem mesecu trikrat konfisciran, sploh ustaviti in preprečiti njegovo nadaljnje izhajanje, čeprav v drugi obliki ali pod drugim imenom.

Iz teh razlogov je dandanes delo novinarjev težko. — Ljudje pa zmeraj najdejo dobro idejo. In tako se je tudi našla procedura, ki se je drže vsa uredništva. Z združenimi močmi se redigira definitivno besedilo lista, da more iti list v tisk in potem med občinstvo.

To postopanje naših uredništev bi se moglo imenovati oportunizem. Vendar pa se da opravičevati ali vsaj razumeti, ker bi številne konfiskacije list gmotno zelo oškodovale ali pa bi ga notranji minister po treh konfiskacijah celo ustavil. Samomorilnih namenov pa nima noben soliden časopis.

Sicer pa ni ničesar novega v naši žurnalistiki.

Tako je torej sedanje zakonito stanje v tiskovnih zadevah. V okviru teh predpisov, ki jih morajo novinarji upoštevati, se danes vrši novinarski posel.

Znižanje najemnin je sklenila pariška mestna uprava v vseh svojih hišah. Za stanovanja srednjih slojev, za katera se je plačevalo doslej 6935 frankov, se bo odslej pobiralo 5450 frankov.

Odločen nastop delavstva na Madžarskem.

Generalna stavka radi ustavitve socialno demokratičnega glasila.

Preganjanje socijalistov na Madžarskem.

Madžarska vlada je ustavila socijalistično glasilo »Nepszava«. Konferenca madžarskih črkostavcev je zato sklenila, da stopi v stavko. V Budimpešti vsled stavke noben list ni mogel iziti.

Socialno demokratična stranka je zaprosila zvezo industrijcev, naj dovoli 7. aprila svojemu delavstvu pol ure prosto, da se zamore udeležiti protestne demonstracije, kar pa so industrijci seveda odklonili. Stranka je na to izjavila, da se bo delavstvo pod vsakimi pogoji udeležilo stavke, nakar so industrijci sklenili 7. aprila tovarne sploh zapreti.

Notranji minister je po radiu izdal nalog oblastim po vsej deželi, naj protestne demonstracije delavcev za vsako ceno preprečijo.

V Budimpešti je na dan generalne stavke, 7. aprila, prišlo do hudih spo-

padov med delavstvom in policijo, ki so ponekod trajali ves dan. Tudi na deželi vlada silna napetost, ki se izraža v številnih demonstracijah proti režimu.

Tudi društvo časnikarjev protestira.

V Budimpešti protestira tudi časnikarsko društvo proti ustavitvi glasila socialistične stranke »Nepszava«. Neprijetno jim je le, da so se zaradi stavke morali ustaviti vsi časniki. Predsednik vlade grof Karoly pa ima zaenkrat še gluha ušesa. Dovoliti hoče »Nepszavo«, če preneha tiskarska stavka. Delavstvo pa sploh ni mislilo na daljšo stavko, pač pa je izvedlo v četrtek sploh ustavitev dela zlasti v večjih krajih. V petek se je pričelo po pogajanjih zopet z delom.

18.000 rudarjev manifestira.

Stavkovno gibanje na Češkem.

V torek, dne 5. t. m., so priredili v Mostecu (Bruxu) na Češkem ogromno manifestacijo. Na treh trgih mesta se je zbralo okoli 18.000 manifestantov. Zbiranje in odhod manifestantov se je izvršil v redu. Na vseh treh trgih so govorniki pozivali ru-

darje, da vztrajajo in se pokoravajo edinstvenemu vodstvu stavke. Sporočili so, da se o zahtevah rudarjev vrše pogajanja ter da dobe zagotovilo, da to leto ne bo več odpustov rudarjev. Pogajanja še niso zaključena.

Kongres Mednarodne transportne federacije

Kongres se bo vršil najbrž v Pragi.

Mednarodna zveza transportnih delavcev namerava sklicati velik kongres letos meseca avgusta. Kongres se bo vršil najbrž v Pragi in bo za vse evropske transportne delavce in za njihove organizacije izredne važnosti. Že do sedaj je prijavljenih nad sto organizacij iz vseh delov sveta. S približno dva in pol milijona člani. Na dnevnem redu bodo predvsem važna organizatorična vprašanja, ki so jih stavile kot predloge v federaciji včlanjene organizacije. Za kongres so se že prijavile sledeče organizacije: transportni de-

lavci in mornarji Švedske, Norveške, Finske in Danske, nadalje angleška železničarska unija, zveza čehoslovaških avtobusnih vozačev, federacija argentinskih mehanikov, zveza palestinskih, nemških, belgijskih železničarjev in druge. Vse omenjene organizacije so stavile predloge, ki se bodo obravnavali na kongresu. Snidenje transportnih delavcev vsega sveta v Pragi obeta veliko mednarodno manifestacijo solidarnosti in pomemben dogodek v mednarodnem organizatoričnem delu svetovnega proletarijata.

Izjava generala Živkovića ob odstopu.

Bivši predsednik vlade general Živković je izjavil, ko je ministrski svet sprejel njegov predlog, da vlada odstopi, da je kot nevtralec izvršil svojo nalogo, ki jo je prevzel 6. januarja 1929 ter da novo politično življenje v duhu nove ustave zahteva formiranje novih političnih organizacij, po katerih bo ljudstvo sodelovalo v političnem življenju in prevzelo del odgovornosti za državno upravo nase.

Revolucija v Novi Fundlandiji. V glavnem mestu St. Johnsu je večti-sočglava množica demonstrirala proti vladi, navalila je na palačo parlamenta, na kateri je razbila vsa okna in je akte zmetala skozi okna. Vzrok temu je bil, ker neka ljudska deputacija ni bila puščena v parlament. Radi nastalega položaja je morala vlada odstopiti.

Miru na Kitajskem še ne bo.

Ogenj se težko pogasi.

Pogajanja za premirje med Kitajsko in Japonsko ne napredujejo povoljno. Japonska izjavlja, da Kitajska zavlačuje pogajanja zaradi notranjega nejasnega položaja. Japonska bo predlagala konferenco velesil, na kateri se naj reši problem varnosti mednarodnih naselbin na Kitajskem, in potem — mislijo menda nadaljevati vojno. Dobro bi bilo, če bi tudi vedeli, v koliko sodelujejo v tem sporu vojni dobavitelji, ker niti Japonska niti Kitajska ne zmoreta dovoljne vojne industrije.

Osamosvojitve Rusije. Velika električna centrala »Djeprastroj«, največja na evropskem kontinentu, je bila te dni dogotovljena, kakor tudi največja metalurgična tovarna v Magnitogorsku in prva tovarna »Kugellagerjev« v Moskvi. Rusija že danes lahko v lastnih tovarnah izdela vsak teden 100 letal.

Dunaj bo še gradil stanovanjske hiše.

V soboto se je vršila v otakrinškem delavskem domu na Dunaju konferenca socialno-demokratičnih zaupnikov. Predsedoval je konferenci poslanec Sever, poročal je pa poslanec dr. Danneberg o občinskih volitvah, ki se bodo v kratkem vršile. Dr. Danneberg je poudaril, da je dunajski občinski svet v veliki meri izpolnil obljube dunajskemu prebivalstvu. Od konca inflacije pa do danes je socialno-demokratična uprava izvršila ogromno delo. Od obljubljenih 60.000 stanovanj jih je zgradila do 1. februarja 1932 51.250; med temi je 5000 enodružinskih hišic zgradila, 428 pa adaptirala.

V stavbnem stanju se je nahajalo dne 1. februarja t. l. 7262 stanovanj, z gradbo nadaljnjih se pa prične spomladi. V smislu stavbnega programa iz leta 1927 bo zgrajenih še okoli 6900 stanovanj. Obenem je bilo zgrajenih 2000 trgovskih lokalov v občinskih hišah. Te stavbe so veljale 800 milijonov šilingov (skoraj 5 milijard dinarjev). Kljub temu smo danes na Dunaju skoro brez dolga. Od proračuna se porabi komaj pol odstotka na dolgu, dočim mora država 14 odstotkov svojega proračuna porabiti za dolgove. Obubožanje gospodarstva ni iskati pri občinski politiki, marveč v napakah trgovske in carinske politike meščanske parlamentarne večine. 23 odstotkov vseh prejemkov dunajske občine se je porabilo leta 1930 za investicije. (Produktivne namreč!)

Nezaposlenost je dne 15. februarja t. l. vsekakor večja, kakor je bila leta 1923, in sicer je izven Dunaja še znatno večja. Dočim je znašal odstotek nezaposlenih na Dunaju t. 1923 le 37 odstotkov, je znašal za vso Avstrijo 57 odstotkov, leta 1931 pa je znašala na Dunaju le 31 odstotkov.

Kreditno društvo centralne hranilnice je dovoljevalo obrtnikom posojila, in sicer za 40 in pol milijonov šilingov po jako nizki obrestni meri. Tudi ruska akcija dunajske občine je nekaj časa zaposlovala dunajsko industrijo. Pri državnem pospeševanju stavbstva se je pa denar zapravljjal. Mi bomo svojih 60.000 stanovanj zgradili in že danes lahko trdimo, da ne bomo pri tem ostali, marveč bomo skrbeli, ko dogradimo teh 60.000 stanovanj, da bomo gradili še nadaljnjih 20.000 stanovanj. Za dobrodelne namene je dunajska občina leta 1930 izdala 118 milijonov šilingov. V obrambo pred rakom in za njega zdravljenje smo kupili radij, ki je veljal 2.4 milijona šilingov. Država nam je komaj popustila carino, prometni davek v znesku 62.000 šilingov smo pa morali plačati za pet gramov radija. Tako nam je država pomagala v borbi proti raku. Za šolstvo smo porabili okoli 700 milijonov šilingov od leta 1925. Glede ugovora zaradi uvedbe davka na zgrajena stanovanja je država bila v službi 250 najboga-tejših dunajskih ljudi. Nekaj dunajskih klubov, kakor Jockey-klub in drugi, ki so prej plačevali živilskih in drugih doklad po 9000 šilingov, so bili znižani na 2000. Zaradi tega morajo pa del. domovi in drugi lokali več plačevati. Avtotakse smo pred leti obdavčevali pavšalno za vozno leto, danes pa mora plačevati taksi državnega davka 920 šilingov.

Boj, ki ga bomo vršili dne 24. aprila, bo boj za stroške za socialistično upravo občine. Krščanski so-

cialci so dobili v oktobru 1920 283 tisoč glasov, pri zadnjih volitvah v parlament — novembra 1930 — pa 282.000, torej zopet 1000 glasov manj. Nacionalne in liberalne stranke so dobile oktobra leta 1920 skupaj 137 tisoč glasov, novembra 1930 pa 185 tisoč; v teh desetih letih so torej pridobili 48.000 glasov. Komunisti so dobili v oktobru leta 1920 14.030 glasov, v novembru 1930 pa 10.601 glas; izgubili so torej 3400 glasov. Socialni demokrati smo imeli v oktobru 1920 436.000 glasov, v novembru 1930 pa 703.000. V teh desetih letih smo torej pridobili 267.000 glasov. Toda prav zaradi tega ne smemo počivati. Gre za to, da dobimo impozantno večino. Pri teh volitvah imamo tudi nekoliko izpremenjeni volilni red. Zato ne sme iti noben glas v izgubo. Čeprav te volitve niso nobena glavna izkušnja za parlamentarne volitve, je pa magistrat zadosti važen objekt, da si pridobimo dne 24. aprila, čeprav ob najhujših naporih, vendar popolno zmago.

Konferenca je tudi soglasno sklenila ustanovitev volilnega sklada.

To poročilo nam nudi le površen pregled poslovanja dunajske občine, a že to poročilo pove jasno, kaj zmore dobro upravljana občina v delavskih rokah.

Občni zbor zaupnikov II. skupine.

Udeležilo se ga je 95 delegatov iz cele Dravske banovine.

V nedeljo, dne 3. aprila t. l., se je vršil v dvorani Delavskega doma v Trbovljah redni letni občni zbor zaupnikov II. skupine Rudarske zadruge za celo Slovenijo. Od 105 delegatov se jih je občnega zbora udeležilo 95. Predsedstvo je vodil načelnik s. F. Pliberšek, za zapisničarja je bil izvoljen s. F. Šober iz Zagorja.

Občni zbor je razpravljal o vseh mogočih zadevah, tičočih se rudarskega delavstva in temu primerne predloge in sklepe poslal na pristojna mesta. V splošnem so bile razprave na višku. Zaupniki, ki se do 80% rekrutirajo iz vrst članov Zveze rudarjev Jugoslavije, se v polni meri zavedajo poverjene jim težke naloge s strani svojih volilcev in zaslužijo polno priznanje.

Stalin se baže pogaja s Trockijem. Stalin je poslal delegata v Carigrad, da se pogaja s Trockijem glede povratka v Rusijo. Trocki se ne počuti dobro v pregnanstvu na Turškem, toda, ker vse države odklanjajo njega sprejem, se bo najbrže odločil, da se vrne v Rusijo pod gotovimi pogoji.

Doma in po svetu.

Minister dr. Kramer se je odpeljal v Prago v svrhu operacije na želodcu.

Pojavi novega političnega življenja. Pet narodnih poslancev pod predsedstvom bivšega ministra dr. Nikića je ustanovilo samostojni hrvaški seljaški klub. Bivši predsednik radikalne stranke Aca Stanojević je prijavil izdajanje lista »Samouprava«. Urednik bo bivši minister Miša Trifunović.

Pet poslancev izstopilo iz kluba JRDK. Pet poslancev, med njimi dr. Fedor Nikić, Ivan Lončarević, Lovro Knežević, Stjepan Valjavec in dr. Fr. Grubauer, je najavilo svoj izstop iz kluba JRDK. Osnovani so svoj klub.

Poslanec Pavlič, ki je katoliški duhovnik, je bil zaradi govora v Narodni skupščini o vatikanski politiki suspendiran a divinis, to se pravi, da mu je prepovedano brati mašo. — Obenem pa poslanec Pavlič v »Slovincu« preključuje svoja izvajanja v protislovanski politiki Vatikana in pravi, da se ga je napačno razumelo. Tako je prav, disciplina mora biti!

Privilegirana obrtna banka je imela v Beogradu te dni občni zbor. Na občnem zboru so se pritoževali o prevelikih upravnih stroških in so predlagali, da se podružnici v Ljubljani in Sarajevu opustita. Ljubljanska podružnica izkazuje 400.000 Din, sarajevska pa 200.000 Din izgube. Predsednik Stojanović je pa izjavil, da se je položaj izboljšal v prvem četrtletju in da je treba ostati v stiku z interesi. Banka se ne spušča v nobene spekulacije.

Poplave. V južnih krajih države imajo silno velike poplave. Samo v Banatu je voda poplavlila nad 60.000 ha obdelane zemlje. Poplave imajo tudi na Madžarskem in v Rumuniji.

Članek »Delovno pravo« bomo nadaljevali v prihodnji številki, ker objavljamo danes zanimivo sodbo najvišjega sodišča o plačevanju nadur, na katero še posebej opozarjamo čitatelje.

Popravljen narava. Človeški duh obvladava tudi to, kar narava pokvari. Posebno velja to za nedostatke človeške kože in las, ki se dajo odstraniti z dobrimi sredstvi, kot so: Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito kože in Fellerjeva Elsa-pomada za rast las (2 lončka brez daljnih stroškov 40 Din), ter Fellerjeva Elsa-mila lepote in zdravja (5 kosov 52 Din franko). Naroča se pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatr 383, Savska Banov.

Komunistična zarota v Italiji. Iz Bologne poročajo, da je bil aretiran slikar Alpi, ki je, vrnivši se iz emi-

gracije, po Italiji razširjal komunistično agitacijo. Aretiranih je bilo več sto oseb.

Znak današnjosti. Za razpisano mesto nekega cestnega mojstra v Budimpešti se je potegovalo 200 proslavcev. Med temi je bilo 30 doktorjev, 20 učiteljev in 1 inženir.

Oster nastop proti nemškim fašistom ali nacionalnim Hitlerjevim socializmom. Preiskava proti nemškim fašistom, ki jo je uvedel minister Sevrering, je ugotovila prav čedne stvari. Hitlerjevci so imeli po državnih uradih in ustanovah dobro izvedeno vohunstvo in natančno izdelan načrt, kako prevzamejo občine, pošto in železnice. Od uradov so imeli sezname zanesljivih in nezanesljivih uradnikov, črne liste uradnikov, sodnikov itd. Gibanje je podpirala predvsem težka industrija in pa bivši cesar Viljem, kateremu je za to uslugo Hitler obljubil povratek v Nemčijo. Ugledu Hitlerjeve stranke je zlasti škodovala izjava bivšega prestolonaslednika, da bo zanj glasoval. Precej vodilnih krogov te stranke bo obtoženih zaradi veleizdaje.

»Cesarski« princ krši obljubo. Minister za zunanje zadeve dr. Stresemann je bivšemu nemškemu prestolonasledniku princu Viljemu dovolil povratek v Nemčijo proti izjavi, da se politično ne bo udeleževal. To častno besedo, ki jo je dal nemški vladi, je sedaj prelomil. Dne 1. aprila je namreč objavil izjavo, v kateri priporoča Hitlerjevo kandidacijo in zagotavlja, da bo tudi sam volil Hitlerja. Nihče mu ne brani, da voli Hitlerja. S tem dejanjem je pa Viljem dokazal verolomnost »cesarske« besede. Hitler torej ni ljudski, ampak monarhistično-caristični kandidat.

Eno milijardo dolarjev novih davkov je sklenila ameriška zbornica v Washingtonu, da vzdrži proračun v ravnotežju. Gre torej že tudi Amerikancem precej za nohte.

Veliko razstavo Fordovih avtomobilov v Newyorku so demonstrirajoči brezposelni napadli s kamenjem in razbili vse šipe na poslopjih, v katerih je nameščena razstava.

Nemški »Zeppelin« se nahaja na poletu iz Hamburga v Južno Ameriko. 6. aprila ob 6. uri se je nahajal nad Kanarskimi otoki.

V kanal jima je ušel. Na Dunaju sta dva stražnika vodila nekega zločinca preko ceste v sodnijo k obravnavi. Naenkrat je pa zločinec sunil oba hkrati, da sta se opotekla in je

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

skočil k odprtini, ki vodi v cestni kanal, vzdignil železno rešetko in izginil v luknji. V dunajskem kanalskem omrežju, zlasti v glavnih kanalih, je nešteto skrivališč, kjer razni sumljivi tipi stalno prebivajo in kjer se jih nihče ne upa zasledovati v tem labirintu, ki je samo njim poznan.

Stanovanjska akcija Pokojninskega zavoda v Ljubljani.

Zgradba cenениh stanovanj.

Uprava Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani je sklenila ustanoviti poseben sklad za cenena stanovanja. Zavod apelira na sodelovanje občin in države. Sklad naj bi služil za dovoljevanje stavbnih posojil in pa za zidanje manjših stanovanj. Moderno stanovanje s tremi sobami bi veljalo 600 do 800 Din mesečno. Najemniki bi stanovanja ali hiše polagoma odkupili. Občine naj dajo stavbišča, država in banovina pa naj prispevajo k obrestovanju. Najprej se naj zgradi v Ljubljani nekaj stanovanjskih hiš, prihodnje leto v Mariboru, Celju in drugod. Zavod računa z razpoložljivim zneskom 50 do 100 milijonov dinarjev. Delavska stanovanja to ne bi bila, ker jih mnogo ne zmore take najemnine. Vsekakor pa pomeni ta akcija, če bo našla razumevanje tudi pri javnih korporacijah, majhno omiljenje stanovanjske mizerije.

Opozorilo javnosti! Prisiljeni smo opozoriti vse kovinarje in ostale sodruge ter nam naklonjeno javnost, da razne okrožnice in prošnje za podporo kovinarjem na Jesenicah, ki krožijo po dnevnem časopisu, ne izvirajo od nas in tudi doslej nabrani zneski niso bili nam obračunani. Vsi, ki želijo pomagati izprtim delavcem pri K. I. D., naj pošljejo pomoč ali na tukajšnjo krajevno bratovsko skladnico ali pa direktno na podružnico podpisane organizacije, katera ima včlanjenih preko 1200 kovinarjev. — **Savez Metalskih Radnika Jugoslavije, podružnica Jesenice.** Fr. Toman, s. r.

DOBRO TOALETNO MILO

ne sme samo prijetno dišati, temveč tudi po svojih sestavinah v medicinskem smislu delovati očiščujoče na kožo. Samo tako lahko koristi pri negovanju telesa. Ravno zato so Fellerjeva Elsa-mila zdravja in lepote tako cenjena. Paket s 5 vrstami mila za 52 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatr 383, Savska Banovina.

Izkoristite ugoden nakup ostankov v TEKSTILBAZARJU v Mariboru / Ostanki, meter po Din 6.—, 7.—, 8.—, 9.— in 10.—.

Angelo Cerkenik:

ROSA.

(Povest.)

Fischer je ostal večni otrok, tisti stari, veliki dunajski otrok, kakršen je bil v bolnišnici. Najraje bi ga bila poljubila. Spomnila se je, kako so ga vsi radi imeli, posebno pa Slovani. Saj je tako dobro razumel njihovo gorečo hrepenenje po svobodi, njihove bolesti in njihovo obupno borbo.

— Naposled se bomo vendarle našli na skupni fronti, na isti široki fronti, je dejal, na fronti za najvišje pridobitve duha človekovega! Najprej boste korenito okusili vse dobrote nacionalne svobode in tedaj boste spoznali — ne vsi, a nedvomno najboljši izmed vas — da vam je otrok Fischer bil in je bližji, nego mnogoteri izmed vaših rojakov.

— Rada bi se z vami pogovorila o nekaterih osebnih zadevah. Ali bi ne mogli za pol urice z menoj na sprehod?

— Jasno! Razumljivo! Takoj, sestra Rosa! Stopila sta v tramvaj in se odpeljala v Schönbrunn.

— Sigurno rabite kakšnega prevajalca, gospod doktor? Za slovenščino, srbohrvaščino, švedščino nedvomno nimate nikogar. To službo bi vam mogla opravljati jaz za majhen denar. Saj mi, da po pravici povem, niti ni za denar; zgolj za zaposlitev mi je! Da pozabim, veste...

Nenadno je utihnila.

— Da pozabite?

19

Gospod Fischer, nekaj človeškega se mi je pripetilo. Moj mož, saj ste ga poznali...

— Da, spominjam se ga. Bil je prišel v bolnico prav tiste dneve, ko sem jaz odhajal. Dr. Springer mi je pozneje pripovedoval, da sta se poročila.

— Saj res, prav tedaj ste bili odšli.

— Springer mi je pravil, da je bil imeniten dečko.

— O, saj je res, bil in je še vedno, ampak...

S tremi, štirimi potezami mu je orisala ves položaj, kakršen je nastal, ko se je pojavila Tanja v Beograjski Veneciji. Fischer jo je poslušal in ji samo prikimaval. Rad bi bil zaplaval, kajti Rosa mu je bila izredno draga. Tako nežna se mu je vsekdar zdela, tako čista, kakor da je rojena za vzor vsega dobrega in lepega, za vzor, ki se ga noben moški ne sme z umazano mislijo dotakniti. Tako čudno rad jo je imel, da se je bal ljubiti jo tako vsakdanje, kakor običajno moški ljubijo ženske.

— Saj sem vedel, Rosa, saj sem že davno dejal. Vi niste ustvarjeni za možitev. Vi niste navadna ženska.

— Gospod Fischer, saj mi ni tako zelo hudo, le misliti ne smem na vse to in zato bi rada delala.

— Toda ta vaš mož, ljuba Rosa! Kakšen mož pa je to?

— Kakšen mož? Vsi smo v svojem bistvu takšni, kakršen je on. Prav malo smo si različni...

— Da sem jaz vaš mož, sestra Rosa, o jaz...

Rosa se je morala zasmejati.

— Ne govoriva o tem! Povejte mi le, če mi morate preskrbeti službo, kakršne si želim, in če mi boste ves čas, dokler bom na Dunaju, drug in prijatelj. Če nimate, morebiti, kakšnih obveznosti...

— Jaz pa obveznosti! Nemogoče, sestra Rosa! Kakšne obveznosti! Svoboden sem, samec! Otrok — upam vsaj — tudi nimam... Ne mislite, da sem mislil resno! To je bila le šala... Neslana, kaj ne? Otrok res nimam, razen tistih v organizaciji. Pa tja bova že tako skupaj hodila.

— In službo?

— Službo? Za vas, Rosa, bomo že kaj primerne našli. Da bi nam pisali o jugoslovanskih razmerah? Ne, ne, vaših političnih razmer se ne bomo mnogo lotevali. Ta so čudne razmere, v katerih se niti vi sami ne spoznate. Sodim, da iz vas ne bo nikdar nič! Preveč genialnih politikov za tako majhen narod! Ali za tri narode, za pet... ali koliko vas je že?

— To so stvari, ki me ne zanimajo. Res je, da sem Slovenka, pa se niti najmanj ne ogrevam niti za slovenstvo niti za jugoslovanstvo. Slovenci so mi — po večini vsaj — tuje ljudstvo; egoistično ljudstvo, ki mu segajo ideali komaj do žepa, nestrpno, ki mu že sama domneva o drugačnem mišljenju vzbuja srd, da bi soseda ubil, če bi sam ne bil takšen strahopetec!

(Dalje prihodnjič.)

Ljubljana.

Delavski oder »Svobode« v Ljubljani uprizori dne 10. aprila 1932 ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice Pregljevo »Vest« in Ludvig Thomajev »Bronasto kolajno«. Cene sedežev: 8, 6 in 4 Din. Stojišča 2 Din.

Maribor.

»Svoboda« priredi v sredo, dne 13. aprila t. l. zanimivo predavanje o »Angliji in Irski« in sicer s sto skioptičnimi slikami. Predaval bo sood. prof. Teply. — Dne 20. aprila pa bo priredila »Svoboda« I. prosvetni večer s predavanjem, deklamacijami in pevskimi točkami; nastopil bo tedaj tudi prvič naš recitacijski zbor. — Obeh večerov se udeležite v polnem številu. Vstop prost. — Odbor.

II. redna seja mest. obč. sveta mariborskega se vrši v torek, dne 12. aprila 1932 ob 18. uri v mestni posvetovalnici.

Prvi državni tožilec dr. Jančič, ki se je dalje časa nahajal v Beogradu, kjer je organiziral državna pravdnikštva, se je te dni zopet povrnil v Maribor in prevzel svoje prejšnje mesto.

II. redni letni občni zbor društva »Merkur« se bo vršil v nedeljo, dne 10. aprila ob 9. uri dopoldne v dvorani hotela »Pri Zamorcu« v Mariboru.

Tolmač češkega jezika. Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo g. dr. Avg. Reismana, odvetnika v Mariboru, za sodnega tolmača češkoslovaškega jezika pri mariborskem okrožnem sodišču.

Otvoritveni izlet I. Delavskega kolesarskega društva v Mariboru se bo vršil v nedeljo, dne 10. aprila v št. III. Zbirališče in odhod ob pol 14. uri. Člani se naprošajo, da se izleta polnoštevilno udeležijo. Tudi gostje so dobrodošli. — Društveni odbor razglša dalje, da se od sedaj naprej vrše članski večeri vsako sredo ob pol 20. uri. — Odbor.

Samomor brezposelnega potnika. Trgovski potnik Tomaž Simonič, ki je bil že več časa brez zaslužka, je minuli ponedeljek v bližini Šmarja pri Jelšah prostovoljno končal svoje življenje. Simonič je bil družinski oče ter zapušča tri nepreskrbljene otroke. Koliko delavoljnih žrtev je že terjala pošast brezposelnosti?

Prednazarilo. I. Delavsko kolesarsko društvo za Dravsko banovino, s sedežem v Mariboru, priredi 15. maja s sodelovanjem vseh podružnic veliko kolesarsko slavlje. Dopoldne bo sprejem zunanjih gostov, potem kolesarska povorka skozi mesto. Popoldne se vrši jubilejna dirka na cesti Maribor—Slovenska Bistrica—Maribor. Start in cilj pri gostilni Achtig na Teznu. Po dirki prosta zabava na vrtu istotam. — Vse delavske organizacije prosimo, da naj na ta dan opuste vsako drugo prireditev in naj se njih člani v čim večjem številu udeležijo našega slavlja. — Odbor.

Vabilo na izredni občni zbor Splošne gospodarske poslovalnice r. z. z o. z. v Mariboru, Aleksandrova c. 45, ki se bo vršil dne 10. aprila t. l. ob 15. uri v Delavski zbornici s sledečim dnevnim redom: 1. Važni ukrepi poslovalnice. 2. Raznoterosti. — Načelstvo-nadzorstvo.

Mestni avtobus-promet podaljša na progi Maribor—Pobrežje (pokopališče) vožnjo do Stanko Vrazove ulice dnevno štirikrat, in sicer pri vozovih, ki odpeljejo od Glavne trga ob 7.22, 9.55, 12.10 in 18.55 uri in odhajajo iz Stanko Vrazove ulice ob 7.37, 10.10, 12.25 in 18.30 uri. Obenem se opusti pri jutranji vožnji na progi Maribor—Račje-Fram—Ptuj vožnja od državne ceste na Fram, ostali vozovi vozijo normalno do Fram.

Pasja steklina. Z ozirom na to, da se je jako razširila steklina na podeželju, se občinstvo ponovno opozarja, da se strogo drži predpisov razglašene strogega pasjega zapor.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Pobrežje pri Mariboru

Razrešitev občinskih odbornikov. Z odlokom srezkega načelstva so bili te dni razrešeni dolžnost občinjskih odbornikov naslednji: uslužbenec Breznik Franc, Kacijan Josip, delavec in Trinker Ferdo, delavec. Dalje je bil razrešen še posestnik Schadt Mihael. Na novo pa so bili imenovani šolski upravitelj Klemenčič Jožef, poštni podur. Letonja Simon, mizar Stamec Rudolf in mehanik Blaž Železnik.

Nadurna plača pred Najvišjim sodiščem v Zagrebu.

Tovarna »Westen« d. d. v Celju zgubila pravdo tudi v 3. instanci.

Poročali smo že dvakrat o tožbi za nadurno delo proti tvrdki »Westen« d. d. v Celju, tovarni za izdelovanje emajlirane posode. Bivši delavec tvrdke »Westen« je namreč tožil slednjo na plačilo 50% poviška za opravljene nadure, ki jih je moral delati v času od 30. avg. 1928 do 4. marca 1931, ko je izstopil iz službe in je zahteval za ta 50% povišek znesek Din 4611.50. Delavec med delom nikdar ni zahteval plačila nadur s 50% poviškom, ker se je bal, da bi zgubil službo, pač pa si je vse nadure točno zapisoval in zahteval njih plačilo ob izstopu, kar je tovarna odklonila.

Sodbe v Celju.

Ker je v Celju par odvetnikov odklonilo sprejem takšne tožbe proti tvrdki »Westen«, je šel delavec F. B. v Maribor, in vložil po tamošnjem odvetniku dr. Avg. Reismanu tožbo proti tvrdki »Westen« pri okrajnem sodišču v Celju na plačilo 50% poviška Din 4611.50. Okrajno sodišče je tvrdko na ta znesek tudi obsodilo. »Westen« pa se je proti sodbi pritožil na okrožno sodišče, ki pa je njegov priziv zavrnilo in potrdilo prvo sodbo. Toda tudi proti tej sodbi se je tvrdka »Westen« pritožila in vložila revizijo na Najvišje sodišče v Zagrebu.

Razlogi te pritožbe:

Svojo revizijo na Najvišje sodišče, Stol sedmorice v Zagrebu, je utemeljila tvrdka »Westen« v glavnem na sledeče razloge: Delavec F. B. je bil pri tvrdki zaposlen skozi 30 mesecev ter je med tem časom več kakor 120 krat sprejel tedensko mezdo v zavrtih z napisom: »Reklamacije je javiti takoj po sprejemu plačila.« Na zavrtih je bil zapisan natančen obračun. Delavec sam trdi, da so mu bila določila o zaščiti delavcev, torej o plačevanju nadur, dobro znana in si je vedno zapisoval nadure ter bi moral vsled tega po običajih, ki so veljavni v poštenem obratu, reklamirati, če s plačo ni bil zadovoljen in če je premalo prejel. Ker tega ni storil, je postopal proti dobrim običajem in se je tudi odrekal molče v smislu § 863 obč. drž. zak. plačilo 50% poviška.

Stol sedmorice

pa je revizijo tvrdke »Westen« d. d. zavrnil in

potrdil sodbi iz Celja.

Razlogi revizijskega sodišča.

To svojo sodbo, ki je pravkar prišla v Maribor in je menda od uveljavljenja zakona o zaščiti delavstva prva načelna sodba našega najvišjega civilnega sodišča o plačevanju 50% poviška za nadurno delo, je Stol sedmorice sledeče utemeljil:

Celje.

Člansko zborovanje podružnice Konzumnega društva za Slovenijo se bo vršilo v soboto, dne 9. t. m., ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice. V dneh težke gospodarske krize je važno, da pregledamo lastno gospodarsko udejstvovanje in da se pogovorimo tudi o splošni gospodarski krizi ter o stremljenjih, kako bi se jo čim prej odpravilo. Pri tem se pa moramo zavedati, da brez skupnega in složenega delovanja vseh delavcev in nameščencev ni nikakršne rešitve.

Cinkarna odpustila vse uradnike. Obveščeni smo, da je tukajšnja cinkarna s prvym tega meseca odpovedala službo vsemu uradništvu na 3 mesece. Zgleda tako, da bo popolnoma ustavila svoj obrat. Delavstvu bodo pač odpovedali kasneje, ker nima tako dolgih odpovednih rokov. Kaj bo iz tega, če že taka podjetja, ki so državna last, ustavljajo svoje obratovanje?

Zahvala. Podpisani Jože Ramšak sem sprejel po umrlem očetu Jakobu od Konzumnega društva za Slovenijo, oddajališče Šoštanj II, Din 1.670.— posmrtninskega sklada. Konzumnemu društvu za Slovenijo se za izplačano podporo najtopleje zahvaljujem, delavcem in nameščencem pa nujno svetujem, naj se vsi oklenejo te za ljudski dobrobit res delujoče zadruge. — V Šoštanju 30. 3. 1932. — Jože Ramšak.

Ljubno.

Zborovanje Kodesa. Preteklo nedeljo se je vršilo na Ljubnem člansko zborovanje podružnice Konzumnega društva, na katerem je obširno poročal predsednik celjskega okrožja z. France Svetek. Zlasti zanimiva so bila njegova izjavanja glede vzrokov in posledic težke gospodarske krize. — Gospodarska kriza se v našem kraju nad vse težko občuti, ker traja že več let. Sila se je pa poostila zadnje leto. Preteklo zimo marsikak lesni delavec ni zaslužil niti enega kovača. Ljudje obupujejo in ne vedo kaj početi. Poznani so lesni trgovci, ki so imeli prejšnja leta zaposlenih po sto delavcev pri sekanju lesa, letos pa niso imeli niti enega. Cene lesa tudi sedaj niso ugodne in kupčije v popolnem zastoju. Pri tem pa se je treba zavedati, da je živelo vse Ljubno od same lesne kupčije.

Trbovlje.

Zopet počivamo. V revirjih Trboveljske prem. družbe s 1. aprilom naprej delo zopet počiva. Kot vzrok se navaja, da ni naročil. Ve se samo to, da pogajanja med upravo drž. železnice in Trboveljsko družbo v zadevi nabave premoga še niso zaključena.

»Res je podsodno ugotovljeno v dejanskem pogledu, da je tožitelj skozi dolgo dobo 120 tedenskih plačil sprejemal ob vsakem posameznem izplačilu ovitek z napisom, da je reklamacije javiti takoj po sprejemu vsakokratnega izplačila, — dalje, da se tožitelj ob nobeni teh številnih prilik ni javil, da zahteva še tudi 50% pribitka za opravljene nadure, nego da se je javil s takim svojim na celo službeno dobo se nanašajočim zahtevkom šele ob zadnjem izplačilu.

Toda podsodno je tudi ugotovljeno, da si je tožitelj od vsega začetka natančno zapisoval vse nadure, katere je opravil, katerih pa ni dobil plačanih s 50% pribitkom, v nameri, da bo v dani priliki stavil še tudi tak svoj zahtevek nasproti toženi delodajalki. Na tak ugotovljen dejanski stan je pobijana sodba pravilno pravno zaključila v smislu § 863 o. d. z., da se tožitelj z ustreznimi dejanji

ni odpovedal pri vsakem izplačilu za nazaj izplačilu do takrat zapadlih nadur. Sprotno zapisovanje posameznih nadur naravnost izključuje tako odredno voljo tožeče stranke. Tega se ne more prezreti. Pravilen je tedaj pravni zaključek pobijane sodbe, da se tožitelj ni ničesar odrekal.

Ker pa je tožitelja kot delavca prištevali v razred gospodarsko šibkih,

se tožitelju tudi ne more njegovega zavestnega molčanja vse do zadnjega izplačila zamerjati iz vidika § 879 o. d. z. (odstavek 1.). Ta § pravi: »Pogodba, ki greši zoper zakonito prepoved ali zoper dobre šege, je nična. Op. uredništva), marveč se more najti v takem molku edino le naravno obrambno sredstvo šibkega napram gospodarsko neprimerno jačemu. Zahtevek glede nagrade nadur namreč ni šel med dve »gospodarsko enako silnima. Radi tega tožitelju njegovega defenzivnega molka tekom trajanja službenega razmerja ni vzeti na rovaš ravnanja proti dobrim šegam in običajem.

Revizija tedaj ni mogla prinesiti toženi stranki nikakega uspeha.

Proti tej sodbi tvrdka »Westen« nima več pravnega sredstva in bo vsled tega sedaj delavcu morala plačati 50% povišek za nadure, kakor jo je že meseca junija 1931 obsodilo okrajno sodišče v Celju. Pravda pa je trajala ravno eno leto.

Opozorjamo delavce, da si to sodbo izrežejo iz lista, zlasti zaupniki in si jo shranijo, da bodo mogli tovariše poučiti, ker je še vedno nebroj delavcev, ki morajo ponekod kljub krizi delati nadure brez plačila 50% poviška. Pa tudi iztirjali še marsikateri delavci svojega zakonitega zahtevka niso. Vsakdo pa ima pravico, tirjati plačilo 50% poviška za nadurno delo

še za tri leta nazaj.

Ptuj.

Tukajšnji dramatični odsek »Svobode« priredi v nedeljo, dne 10. t. m. ob 15. uri v mestnem gledališču Golarjevo komedijo »Vdova Rošlin ka«. Pridite vsi!

Guštanj.

Izjava. Podpisana izjavljava, da s članom, ki je izšel v »Del. Politiki« z dne 26. marca, nimava nikake zveze, še manj pa, da bi ga bila spisala. To izjavljava zato, ker je ta članek neresničen, ker je tuk. podr. »Jug. Strojne Zveze« poslala dne 4. t. m. proti članek v list »Pravico«, ki za priobčeni članek skuša valiti krivico na naju, oz. na našo podr. SMR. — Juh Luka, s. r., predsednik; Fr. Lepko, s. r., tajnik. — (Uredništvo potrjuje, da imenovana nista v nikaki zvezi s priobčeno notico.)

Leše pri Prevaljah.

Lep uspeh delavskega odra. Da se lahko in lepo dajo uprizoriti res delavske igre tudi pri nas, je pokazala igra »Zvestoba«, dne 3. aprila. Še nobene igre ni menda publika tako navdušeno sprejela kot to. So pa tudi igralci storili svojo dolžnost. Razen nekaj prav malih pogrešk, ki so neizogibne in ne pridejo skoraj v poštev, je bila igra prav dobro podana. Izvrstna je bila razdelitev vlog, tako da je bil vsak igralec kakor vtelesen tip. Da pa niso člani samo dobri igralci, ampak tudi marljivi delavci, priča popravljen oder, ki izgleda sedaj kot nov. Tudi godci prevaljske požarne brambe so se postavili, in bi bilo le želeto, da bi nam še večkrat tako poživljeno pomagali, kot pri tej igri. To bi tudi prav lahko šlo, ker delavci smo vsi. Torej le še več delavskih iger! Slabo so se izkazali le nekateri, ki menda iz zavisti niso prišli na igro.

Črna.

Tukajšnja »Svoboda« se po uspeli uprizoritvi igre »Zvestoba« 13. marca t. l. že spet vneto pripravlja na »Avtomobilista«, ki ga je sklenila prirediti v nedeljo, dne 17. aprila, ob 2. uri popoldne na svojem novem odru v

Dolžnosti strokovničarja v inozemstvu.

Nikoli ne pozabi na svojo organizacijo, če nočeš, da se ti ne bo slabo godilo.

(IGB.) Mednarodno poklicno tajništvo stavbinskih delavcev se je spričo velike nezaposlenosti v nekaterih deželah in močnejšega izseljevanja poklicnih tovarišev že večkrat bavilo v vprašanju organizacije poklicnih tovarišev v inozemstvu. V svrhu pospeševanja starega principa — takojšnjega pristopa v organizacijo tudi v tuji deželi — je sedaj mednarodno tajništvo z ozirom na izseljevanje kamenarskih delavcev izdalo okrožnico, v kateri poudarja te-le važne stvari, o katerih mora biti splošnost obveščena:

»Pred odhodom se informiraj pri mednarodnem poklicnem sekretariatu o razmerah v dotični deželi, potem se pravilno odjavi pri krajevni skupini in povej, kam greš. Krajevna skupina naj potem obvesti centralo zveze z navedbo imena, poklica in kam greš. V delovnem kraju v inozemstvu se zgledaj takoj pri najbližji poklicni vplačevalnici, ali, če ti ta ni znana, pri deželni centrali. Če bi tudi tega naslova ne mogel dobiti, piši mednarodnemu strokovnemu tajništvu. Če so v obratu, kamor prideš, zaposleni drugi tovariši, tedaj takoj prvi dan poizvedi pri njih, kako je z organizacijskimi in meznimi razmerami v kraju. Ne delaj za manjšo mezdo, kakor tovariši, ki so tam doma ali istega poklica. Poizvedi obenem takoj, če obstojajo kake delovne pogodbe, in če obstojajo, se ravnaj po njih. Ne delaj nadur, če jih obenem ne dela tudi tamkajšnje delavstvo. Ne izpodrivaj nobenih delavcev v kraju, in če bi se te hotelo izrabiti v takem smislu, tedaj se obrni takoj na deželno centralo. Ne pozabi, da v inozemstvu redno plačuješ prispevke tamkajšnje organizacije ter da se udeležuješ zborovanj.

Kar se tiče vseljevanja v Francijo in Švico, se odsvetuje vseljevanje na slepo srečo. Če kdo hoče dobiti delo v teh dveh deželah, mora dobiti že doma dovoljenje, kje se sme naseliti in sprejeti delo. Delo brez tega predhodnega dovoljenja je nedopustno ter sta delodajalec in delavec kaznovana in delavec je vrhutega še izgnan.

Ta navodila smo objavili tudi z ozirom na razmere pri nas. Pri nas je zaposlenih do stotisoč inozemcev, zasebnih nameščencev, preddelavcev, mojstrov, zlasti češke in nemške narodnosti ter drugih kvalificiranih delavcev, ki so bili sicer doma člani svojih strokovnih organizacij, pri nas pa niso. Že več primerov smo imeli, da se ti ljudje šele po letih, in sicer takrat, ko se jim zgodi krivica, obrnejo na organizacijo, prej pa se ne brigajo zanjo.

To je skrajna malomarnost dotičnih inozemskih delavcev in nameščencev, ki bi se morali zavedati, da imajo tudi v naši deželi iste tovariške dolžnosti, ki so jih imeli doma. Strojne organizacije naj bi vse take tovariše pozvale k pristopu, oziroma jih naznanile pristojni organizaciji, da jih pozove k pristopu.

dvorani gostilne »Knez«, na kar že v naprej opozarjamo vse ljubitelje prijetne in vesele zabave. Vse vloge so zasedene po najboljših igralcih, kar nam jamči v vsakem oziru uspešen nastop, oziroma vsestransko čim najboljše izvedbo igre. — Nadalje je odbor na svoji zadnji seji sklenil, da ima podružnica svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 10. aprila, ob 2. uri popoldne v svoji društveni sobi, na katerega so vsi člani in somišljeniki vabljeni.

Delavski sport.

Mladina SK »Svobode« : mladina SK »Maribor« 1 : 3. Tekma obeh navedenih moštev v nedeljo, dne 4. t. m., je končala z zmago Maribora. Mladina SK »Svobode« bo morala pokazati več poživljeno, zlasti pa naj posveti vso svojo pozornost treningu.

SK »Svoboda« : SK »Maribor« 7 : 3. Dne 5. t. m. se je vršila tekma med prvim moštvom »Svobode« in rezervo »Maribora«, v kateri so igrali tudi trije nogometaši, svojčas priznane veličine v vrstah prvega moštva. »Svoboda« je predvedla lepo igro. Nekateri igralci »Maribora« pa so zelo surovo igrali. Zmaga »Svobode« nad »Mariborom« je popolnoma zaslužena. Najbolj se je izkazal Svobodaš S. Breznik, ki je sam zabil pet golov.

Jeseniški kovinarji zahtevajo iskrenosti od krščanskih socialistov.

(Velik shod SMRJ v Krekovem domu.)

Jesenice, 4. aprila 1932.

Proti koncu minulega tedna je vrgel del tiska v svet bombo: Jeseniška enotnost je razbita! Socijalni demokrati so krivi. — In kako je bilo? Pri pogajanjih za zopeten pričetek obratovanja in za sprejem nove kolektivne pogodbe je prišlo v četrtek, 31. marca t. l., do važne odločitve: Skleniti je bilo potrebno sporazum v važnih točkah, žlahti, ko se bo najbrž v kratkem začelo s ponovnim delom, ne bodo mogli biti sprejeti na delo takoj vsi 15. marca t. l. pri KID zaposleni delavci. Takojšnja odločitev je bila potrebna in podjetje je javilo, da pri zopetnem vpostavljenju dela ne bo sprejeli morda 500 delavcev, ki pa bodo sprejeti sukcesivno s prihajajočimi naročili. Zastopniki našega SMRJ so pristali na to, zastopniki NSZ tudi, samo zastopnika krščanskih socialistov sta izjavila, da nimata mandata in pristane odloga. KID je zahtevala takojšen pristane in zastopnika JSZ gg. Gaser in Rozman sta nato zapisnik tudi podpisala. Komaj pa se je prišlo od razprave, so bile razširjene po Jesenicah najgubnejše vesti o vodji naše delegacije s. Juriju Jeramu in pogajanjih sploh, ki je drugega dne zahteval pred pričetkom pogajanj o kolektivni pogodbi v navzočnosti zastopnikov KID zadoščenje za napade od navzočega zastopnika JSZ Rozmana. (Zanimivo je, da drugi zastopnik Gaser sploh ni prišel k tako važnim pogajanjem.) Ker tega zadoščenja ni dobil, je zahteval odstranitev zastopnika JSZ od pogajanj, kar se je s podporo zastopnikov KID tudi zgodilo. Ogenj je bil v strehi. V soboto je sledilo prošlulo poročilo »Slovenca«, včeraj, v nedeljo, tendenčno poročilo »Jutra«. In danes, v ponedeljek, shod v Krekovem domu...

Naš SMRJ je imel sijajno obiskano člansko zborovanje že včeraj, v nedeljo 3. t. m. Zbrani kovinarji so po zaslišanju točnega referata o poteku dosedanjih pogajanj, ki so ga podali zaupniki, predvsem ss. Jeram in Mohorič, soglasno odobrili delo svojih odposlancev. Sklenjeno je bilo, udeležiti se tudi javnega shoda v Krekovem domu drugega dne ob 9. uri dopoldne.

Že ob 8. uri zjutraj je bil Krekov dom, last krščanskih socialistov — kot trdnjava — ali vrata in dvorano so bila zaprta. Na vprašanje navzočih, kdaj se bo odprlo, je bilo odgovorjeno: »Ko pridejo naši od mase, ob 9. uri.« Udeleženci javnega shoda so se že malo razburjali, ko so videli, kako se preko odra spušča v dvorano izbrance — no, prišel je vladni zastopnik, pa so bila vrata kmalu odprta in dvorana polna ter balkoni polni. Ko je ob pol 10. uri bil odprt, ta shod »krščansko-socijalnega delavstva« po sklicateljih menda res, po udeležencih pa prav malo, je g. Peter Arnež imel čast predsedovati doslej najbrž največjemu shodu v Krekovem domu, saj je bilo na njem 1000—1200 ljudi.

G. Arnež je pozdravil navzoče, m. dr. tudi zastopnike in članstvo drugih orga-

nizacij ter dopisnika »Delavske politike« in »Slovenca«. Prečital je dnevni red ter izjavil, da se bodo k vsaki točki na zahtevo zastopnikov drugih organizacij oglasili poleg referentov tudi takoj že koreferenti. Pozval je vse, naj se zadržijo mirno, saj bodo prišli vsi lahko do besede.

K prvi točki (o poteku dogodkov na Jesenicah) je poročal za kršč. soc. g. Gaser. Navajal je nekaj dogovor radi skupnega odbora, 4 zastopnikov SMRJ, 3 zast. JSZ in 3 zast. NSZ, ki naj bi se redno vsak dan ob 6. uri zvečer sestajali. To se ni dogajalo. Na shodu 15. marca t. l. se je sklenilo, da se pri zopetnem delu zaposli vse ali nikogar. Pri razpravah pa se je šlo preko tega sklepa in sklenilo se je pričeti z delom tudi pri nepolnih zaposlitvi. Prečita sklenjen zapisnik, ki so ga podpisale vse tri skupine. Iz tega posnemamo: Dopusti se priznanje. Sprejme se kolektivna pogodba. KID bo določila, kje in s kolikimi delavci se začne obratovanje. Število delavcev se bo ravnalo seveda po naročilih, ker se za zalogo ne bo več delalo. KID otvori lasten tovarniški magazin, ako pa ne, pa morajo delavci kupovati samo v obeh jeseniških konzumnih zadrugah, ki morata blago oddajati po znižanih cenah in proti največ enotedenski kreditu; mezde se radi znižanih cen živil znižajo za 5%; ukine se s 1. junijem ceneno kurivo, oddaja se pa po lastnih cenah (premog po Din 30.— za 100 kilogramov, drva po 90.— Din za 1 kubni meter). KID stavi poleg že danih Din 250 tisoč za marec, še za april in maj po Din 250.000, za junij Din 200.000, skupno Din 950.000 za brezposelne delavce. Podpis: za SMRJ: Jeram, Mohorič; za JSZ: Gaser, Rozman; za NSZ: Markovič. Da pa je prišlo do spora, je kriv po izvajanjih Gaserja SMRJ, ker niso zastopniki prihajali redno na seje skupnega odbora.

Za SMRJ je odgovarjal s. Mohorič, ki se čudi izvajanjem Gaserja, ki je bil vendar povsod navzoč in lahko ve, da so bila čisto pogajanja do 8. in 9. ure zvečer, potem je bilo pa treba delati predloge za drugi dan. Lahko je zabavljati, kadar drugi delajo. Zaupniki SMRJ so vršili nadčloveško delo, cele dneve in več noči so neprestano brez najmanjšega spanja prebdeli pri sestavljanju kolektivne pogodbe ali predlogov za drugi dan. Saj ima kolektivna pogodba jeseniškega delavstva preko 100 strani in nekaj tisoč dimenzij za redno in nekaj tisoč za akordno delo — in kdo je to delal? SMRJ — sam! Na razpravah in tudi sicer pa so zastopniki JSZ samo kritizirali predloge, sami niso pa napravili niti najmanjšega. Za hrbtom rovariti je lahko — delati mani. Sicer pa je oni odbor, ki naj bi bil zdaj vzrok vsemu, bil sestavljen samo po 2 petinah od naših zastopnikov, tri petine (t. j. 6 od 10 ali večina) pa so bili zastopniki ostalih organizacij. Zakaj niso sejali vsaj oni, ko smo mi delali?!

K drugi točki je poročal o pogajanjih pri KID tajnik JSZ g. Rozman Joško. Omenja

potek slično našemu uvodu, seveda po svoji. »Jeram je kriv razbitja«, je jedro njegovih izjav. Zakaj se nas je izključilo od razprav, ko želimo sodelovati?

S. Čelešnik odgovarja: Zato, ker se je z Vaše strani nelojalno očitalo nam krivdo za vse, pri čemer ste Vi sodelovali in kar ste Vi tudi vse sopodpisali. Vsak objektivni udeleženec pogajanj je lahko videl, da drugače ne gre. Tudi mi, martinari, 220 po številu, bomo prizadeti pri ponovnem pričetku, ali počakali bomo. Ker smo bili preveč pridni, bomo zdaj daljšo dobo doma. Zapišite si to. Za zaupnike smo dosegli, da bo za vse odpust preklican, ter bodo poslani s 16. marcem t. l. samo na brezplačen dopust. Pri sprejemu imajo prednost. In pri sprejemu bomo mi naše članstvo branili. Ko boste dali zadoščenje nam, se bomo spet lahko pogajali za »ženitev«.

K tretji točki: Stališče kovinarjev JSZ v dosedanjem boju je poročal g. Žužek iz Ljubljane. Njegov govor je izzvenel v apelu po enotnosti — in ker je ta razbita, po zopetni vzpostavitvi enotnosti. Jeseniška zadeva ni povsem avtonomna zadeva delavstva Jesenic, marveč vse Slovenije, ako ne cele Jugoslavije. Predlaga, naj se oživotvori krajevni medstrokovni odbor vseh organizacij, ki je že obstojal. Ta naj reši vsa vprašanja. Napram podjetniku bodimo enotni. JSZ naj se spet pritegne k razpravam. Radi časopisnih poročil JSZ ne odgovarja za »Slovenca«, nego samo za »Delavsko Pravico«. JSZ je preiskala, kdo je lansiral ogabne vesti o Jeramu in SMRJ, pa v svojih vrstah ni mogla najti krivca. Sprejmite nas spet v svojo sredo! Predlaga resolucijo, ki pravi: 1. da naj se oživotvori akcijski odbor; 2. da se dopusti sodelovanje vseh pri pogajanjih ter še delavske zbornice; 3. obžaluje se, da je prišlo do izraza neenotnosti pri pogajanjih pred oficijelnimi zastopniki podjetja.

Za NSZ (nar. soc.) izjavlja g. Ivan Markovič, da je bil navzoč pri vseh pogajanjih ter da je podpisal protokol zato, ker je uvidel po svoji najboljši vesti, da ni drugega izhoda.

Člani NSZ naj ga obsodijo, ako ni delal prav. Stori se vse, kar se je dalo. Vrata so pa še odprta. Obsoja pisanje »Jutra« v nedeljo 3. t. m., ker on ni nikdar in nikjer izjavil, dani imel mandata. Če bo dovolj naročil, bodo zaposleni vsi. Pozdravlja predlog predgovornika in je za enotnost.

Naš s. Toman zavrača ostro eno trditelj za drugo. (Kako zadeva, se vidi po hrupu sklicateljev.) Povsod se vidi dvojno obličje in premalo iskrenosti. Zda se vsi zatajili »Slovenca«; pa se vendar menda ni kar samo napisalo? Kaj pravi današnji dopisnik »Slovenca« g. kaplan Križman? Ker niste bili iskreni, je prišlo do razkola, ko

boste postali iskreni, bo enotnost tu. Poročila in vesti naj bodo resnične, sporazum bo lahek.

Gaser (JSZ) reagira in je tudi za iskrenost. Poziva k pravičnosti pri sprejemu delavcev oz. izbiranju onih, ki ostanejo začasno še doma. Boji se, da racionalizacija ne bo odrinila tudi na Jesenicah spet nove žive ljudi od produkcije.

S. Jeram Martin: Spor je izzvala JSZ in da naj zadoščenje. Mi povsem zaupamo našim zaupnikom in kdor žali le enega od njih, žali vse kovinarje. Vse, kar store, je storjeno po naši volji. Zato naj živi SMRJ in njegovi zaupniki! (Gromovit aplavz!)

G. Rozman (JSZ): Res je, da nismo delali pri predlogih, ali nismo mogli, ker nismo dobili osnutkov podjetja. Zakaj nas niste pozvali k delu. Vsaj 25% bi lahko pomagali.

Zatem so bile slučajnosti.

Prvi je govoril starosta JSZ, bivši minister g. Gostinčar. Pozival je k enotnosti.

S. Skrlj je povdarjal zadovoljstvo, da se delavstvo zaveda vsaj zdaj položaja in obiskuje shode. Prej jih pa ni. To ni prav! Poroča o sličnem položaju v Trbovljah leta 1923.

G. kaplan Križman tudi graja neenotnost. Pripoveduje o svojih intervencijah pri KID. Omenja, da je telefoniral 1. t. m. »Slovenca« o položaju, vendar poročilo z dne 2. t. m. ni njegovo. Glede lastne prehranjevalne akcije jo spet valj v breme onega odbora, dasi ni imela z njim niti najmanjših vezi. Slednjič stavlja najbolj neumestni predlog dneva: Svoj za kovinarje nabrani denar bomo dali na razpolago skupni aprovizaciji tedaj, ko bo sprejeta in oživotvorjena resolucija, predložena po Žužku! (Začudenje pri lastnih ljudih, ogorčenje pri SMRJ. »Duše kupuj, enotnosti ne boš!«)

Sodružica Hermina Kristanova je zatem trdila za točko naštevala dvoličnost kršč. soc. pri prehranjevalni akciji. Dasi imajo v aprovizacijskem odseku kar tri zastopnike (Gaser, Arnež, župnik Kastelic), a SMRJ enega (njo!), so oni ustanovili za hrbtom svojo nabiralno akcijo, o kateri ne poznajo nikomur računa. Prebivalstvo je nad takim postopanjem ogorčeno. Kodes in vse SMRJ sorodne organizacije so pa stavile skupni akciji na razpolago doslej še vsako paro in vsak kg blaga. Poroča tudi o delitvi moke in mleka. Obrača se do zastopnika JSZ Gaserja, ki naj potrdi njene navedbe. G. Gaser odgovori večkrat: Priznam, moram priznati.

G. župnik Kastelic poroča o delu Vincencijeve konference in aprovizacijskega odseka. Skušaj zagovarjati lastno akcijo, pri kateri pa ne sodeluje.

G. župan Žabkar potrdi vse izvajanje sodružice Kristanove kot popolnoma točne. Poroča o delu aprovizacije.

G. Markovič (NSZ) izjavlja k tej točki, da oni niso ničesar nabrali.

Zatem dobi g. Žužek zaključno besedo, v kateri povdarja enotnost in priporoča sprejem resolucije.

S. Toman prosi za besedo, in ko jo po daljših pogajanjih dobi, izjavi: Z resolucijo se strinjamo, ali pogoj za njo je zadoščenje, ki ga zahtevamo. Ker pa stavlja g. kaplan Križman njih pridruženje k skupni akciji odvisno od sprejema resolucije, dočim smo mi brez pogojev stavili naš denar na razpolago vsem, tak predlog z ogorčenjem odklanjamo. Resolucija je namenjena članom JSZ, za katere je bil sklican ta shod, kot krivcem, ne pa nam, zato nimamo tu ničesar več iskati: Izpraznimo dvorano!

In v dveh minutah je bila dvorana prazna. Kakor da bi bil en sam mož! Najbolj disciplinirana armada bi storila to težko v tem času.

In g. Arnež, predsednik shoda, ni počakal na svoje člane, ki naj bi ostali v dvorani ter glasovali, nego je kar zaključil ta shod SMRJ po udeležencih, JSZ po sklicateljih.

Shod je uspel — ampak ne po volji sklicateljev. Pokazal je, da je disciplina v vrstah kovinarjev SMRJ vsak dan večja, da stojijo za svojimi zaupniki z Jeramom na čelu (ki ga pa ni bilo na Jesenicah) kakor en mož. In pokazal je, da je krivda v faktični pogreški JSZ, ki pa noče nazaj. Enotnost je potrebna na Jesenicah in povsod. Ali pogoj za enotnost je iskrenost. Te pa žal pri JSZ še ni! Naši kovinarji vedo, kam gre njih pot in zato gredo naprej k uspehom in k zmagi.

Pristopajte k zadrugi „DELAVSKE DOM“

r. z. z. o. z. v Mariboru.

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost, da bo član te delavske zadruge.

Papirnica Ljudske tiskarne Maribor, Slomškov trg št. 6.

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKE DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 7% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 delavske domove, 2 v Trbovljah, kakor tudi 3 prodajalne in 2 gostilni v Trbovljah in 1 prodajalno in gostilno v Senovem pri Rajhenburgu, v katerih se oddaja blago najboljše kvalitete po najnižjih cenah. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino; delež znaša Din 50.—, vpisnina Din 2.50.

NAČELSTVO.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE	Din 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET.	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode uverili o resničnosti naših navedb, Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno:

Pazite se pred ponaredbami!

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna cena
Din
Prodajna cena
50
Pazite na gornjo ceno